



Crna Gora

MINISTARSTVO ZDRAVLJA
DIREKTORAT ZA JAVNO ZDRAVLJE I BIOMEDICINU

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA ZA
PREVENCIJU ŠTETNE UPOTREBE ALKOHOLA I ALKOHOLOM UZROKOVANIH POREMEĆAJA U
CRNOJ GORI ZA PERIOD OD 2022. DO 2024. GODINE, ZA 2023. GODINU.

Oktober 2024. godine

SADRŽAJ:

I UVODNI REZIME	3
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA.....	5
III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE	13
IV PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA	35

I UVODNI REZIME

Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027 i Programom rada Vlade za 2024. godinu, u Cilju 17, „*Zdravlje građana i građanki je zalog za budućnost*“ TD 191, predviđena izrada godišnjeg izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa za prevenciju štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori za period od 2022 do 2024. godine, za 2023. godinu.

Program za prevenciju štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori za period od 2022-2024. godine (u daljem tekstu: Program), sa pratećim Akcionim planom za period 2022-2023 godine, drugi je strateški dokument u ovoj oblasti.

Na globalnom nivou, štetna upotreba alkohola jedna je od prioritarnih javnozdravstvenih izazova. Potrošnja alkohola po glavi stanovnika povećala se u gotovo svim zemljama svijeta, a posljedično se povećao i broj osoba koje pate od bolesti koje nastaju kao posljedica upotrebe alkohola. Prema posljednjim globalnim provjenama Svjetske zdravstvene organizacije, 283 miliona ljudi starijih od 15 godina živi sa poremećajima nastalim kao poslediva štetne upotrebe alkohola, što čini 5,1% ukupne odrasle populacije. Zavisnost od alkohola, kao najteži oblik poremećaja, pogađa 2,6% odraslih osoba ili 144 miliona ljudi.

Ministarstvo zdravlja Crne Gore prepoznalo je problematiku prekomjernog konzumiranja alkohola i efekata koje ono izaziva kako na društvo, tako i na ekonomiju, zbog čega je pristupilo izradi Programa u saradnji sa drugim institucijama kako bi se ostvario pozitivan učinak, a to je unapređenje stanja u ovoj oblasti. Takođe Ministarstvo zdravlja je u 2023. godini, raspisalo Javni konkurs za raspodjelu sredstava za NVO pod nazivom „Ostani zdrav, reci NE alkoholu“, u iznosu od 75, 000, 00 eura, gdje je navedeni iznos, a na osnovu procjene nezavisnih procjenjivača, podijeljen za šest nevladinih organizacija.

Akcioni plan za sprovođenje Programa za prevenciju štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori za period od 2022. – 2024. godine, predstavlja operacionalizaciju operativnih ciljeva koji su utvrđeni Programom. Tokom jednogodišnje realizacije Akcionog plana 2023-2024, od ukupno 34 planirane aktivnosti, njih 10 je realizovanih ili (29,41%), djelimično je realizovana je 1 aktivnost ili (2,94%) dok njih 23 nije realizovano ili (67,64%), što je prikazano u Grafikonu 1.



Grafikon 1. Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti u 2023. godina

Stepen realizacije aktivnosti u 2023. godini je smanjen (za sve operativne ciljeve) zbog nedostatka finansijskih sredstava, tj. preraspodjele kadrovskih, finansijskih i drugih resursa što je dovelo do zastoja ili ograničenja u sprovođenju aktivnosti. Osim toga, značajno je otežao i usporio rad službi rekonstrukcija Vlade Crne Gore u 2023. godini, te reorganizacija u državnoj upravi što je dovelo do izmjene radnih mjesta članova Radne grupe za izradu navedenog Programa.

U tekstu koji slijedi nalazi se osvrt na dostignute vrijednosti indikatora učinka nakon jedne godine implementacije akcionog plana, i to:

Oblast Prevencija - Operativnog cilja 1. Podignuta svijest o štetnoj upotrebi alkohola i sa alkoholom povezanih poremećaja: Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti:

- potvrđuje se negativan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1: *Procenat učesnika u skriningu koji su prošli kroz kratku intervenciju i upućeni u CZMZ i upućeni na dalji hospitalni tretman u odnosu na ukupan broj učesnika obuhvaćenih skriningom.* Program skrininga alkoholizma nije započet ni u 2023. godini, ali su stvoreni svi preduslovi za njegovo sprovođenje u 2023. godini.
- očekuje se pozitivan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 2: *Stepen konzumacije alkohola u opštoj populaciji (po polu i starosti)* i Indikatora učinka 3: *Stepen konzumacije alkohola među mladima (po polu i starosti).* Kako nijesu sprovedena nova istraživanja nije moguće dati informacije o vrijednostima indikatora učinka. Međutim, sprovedene su brojne preventivne aktivnosti sa ciljem smanjenja stepena konzumacije alkohola među svim populacijama.

Oblast Liječenje/Tretman - Operativnog cilja 2. Unaprijeđen sistem praćenja i podrške osobama sa problemom zloupotrebe alkohola: Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se

- *pozitivan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1: Dostupan i raznovrstan program psihosocijalne podrške za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola, programe edukacije za zaposlene u državnim organima, kao i zajedničku edukaciju sa primarnim nivoom zdravstvene zaštite. Dakle javni sektor pruža različite programe podrške.*
- *negativan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 2: Broj osoba sa problemom zloupotrebe alkohola. Nije uspostavljen registr posljedica štetne upotrebe alkohola, koji bi pratio ovu oblast i dao preciznije podatke, kao ni podaci o morbiditetu i mortalitetu uzrokovani alkoholom. Generalno, veoma je kompleksan i izazovan proces uspostavljanja i popunjavanja registara u Crnoj Gori.*

Oblast Nadzor i regulativa - Operativnog cilja 3.1 Uspostavljen efikasan sistem nadzora nad konzumiranjem i reklamiranjem alkoholnih pića

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se negativan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1. Nadzor nad prodajom alkoholnih pića maloljetnicima u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima. Nemamo povratne informacije od strane predstavnika Uprava policije i Uprave za inspekcijske poslove o sprovođenju ove aktivnosti.

Operativnog cilja 3.2. Unaprijeđena regulativa u oblasti štetnog uticaja alkohola: Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se generalan pozitivan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1. Skupština Crne Gore, domnijela je Zakon o jakim alkoholnim pićima.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa za prevenciju štetne upotrebe alkohola i alkohol uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori za 2023. godinu, sadrži pregled realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom. U izveštaju je dat pregled realizovanih aktivnosti u 2023. godini, kao i aktivnosti koje nijesu realizovane u navedenom periodu.

Tokom jednogodišnjeg perioda od ukupno 34 planiranih aktivnosti, realizovano je 10 aktivnosti, ili (29,41 %), djelimično je realizovana 1 aktivnost ili (2,94%), a nije realizovano 23 aktivnosti planiranih aktivnosti ili (67,64%). Detaljan pregled realizacije aktivnosti po operativnim ciljevima u 2023. godini.

Stepen realizacije aktivnosti u 2023. godini je smanjen zbog nedostatka finasijskih sredstava. Takođe značajno je otežao i usporio rad službi rekonstrukcija Vlade Crne Gore u 2023. godini, te reorganizacija u državnoj upavi što je dovelo do izmjene radnih mjesta članova Radne grupe za izradu navedenog Programa. Na realizaciji ovih aktivnosti u narednom periodu će se kontinuirano raditi.

OBLAST 1 – PREVENCIJA

OPERATIVNI CILJ 1: Podignuta svijest o štetnoj upotrebi alkohola i sa alkoholom povezanih poremećaja

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 11 aktivnosti. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. pokazuje da je 6 aktivnosti realizovano ili (54,54%), 4 aktivnosti nije realizovano ili (36,36 %), a da je 1 djelimično realizovana (9,09%), što je prikazano u Grafikonu 2.



Grafikon 2. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. Podignuta svijest o štetnoj upotrebi alkohola i sa alkoholom povezanih poremećaja

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se negativan trend u ostvarivanju indikatora učinka 1: *Procenat učesnika u skriningu koji su prošli kroz kratku intervenciju i upućeni u CZMZ i upućeni na dalji hospitalni tretman u odnosu na ukupan broj učesnika obuhvaćenih skriningom*. Program skrininga alkoholizma nije započeo u 2023. godini, ali su stvoreni svi preduslovi za njegovo sprovođenje u 2024. godini. Izazov u sprovođenju ove aktivnosti predstavljala je njeno obimnost, obzirom da je prije svega potrebno obuhvatiti edukacijom primarni nivo zdravstvene zaštite u Crnoj Gori, to jest sve domove zdravlja, i što veći broj izabranih ljekara koji bi sprovodili ovaj Program. S druge strane, planom Kontinuirane medicinske edukacije (KME) bila je predviđena edukacija ljekara za 2023. godinu, ali se ista nije sprovela.

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti očekuje se pozitivan trend u ostvarivanju indikatora učinka 2: *Stepen konzumacije alkohola u opštoj populaciji (po polu i starosti)* i indikatora učinka 3: *Stepen konzumacije alkohola među mladima (po polu i starosti)*. Kako nijesu sprovedena nova istraživanja nije moguće dati informacije o vrijednostima indikatora učinka. U toku je istraživanje koje sprovodi NVO CAZAS po pitanju stavova građana i građanki u odnosu na upotrebu i dostupnost alkohola u Crnoj Gori. Očekuje se da će se do kraja sprovođenja ovog strateškog dokumenta, ovo istraživanje obezbijediti podaci koji će pomoći u određivanju vrijednosti indikatora.

S druge strane, **veliki broj aktivnosti je sproveden u cilju smanjenja stepena konzumacije alkohola u opštoj populaciji, a naročito među mladima, odnosno o štetnoj upotrebi alkohola**, i to:

- Kontinuirano sprovođenje informativnih i edukativnih programa o posljedicama upotrebe alkohola;
- Organizovanje preventivnih predavanja u osnovnim školama i srednjim školama, na temu štetne upotrebe alkohola;

Ključna dostignuća u realizaciji aktivnosti Operativnog cilja 1. je realizacija aktivnosti:

Institut za javno zdravlje Crne Gore, kontinuirano sprovodi informativne i edukativne programe o posljedicama upotrebe alkohola u vidu učešća u medijima i radionicama organizovanih škola.

Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica realizovao je sljedeće aktivnosti:

- Održano preventivno predavanje u OŠ „Stefan Mitrov Ljubiša“ u Budvi, na temu bolesti zavisnosti;
- Održano predavanje na Cetinju u prostorijama Agencije za razvoj i podršku poslovanja, na temu „Prevenција bolesti zavisnosti“ a u okviru kampanje „Imaš izbor-na tebi je“ koju realizuje Sekretarijat za ljudska i manjinska prava i bolesti zavisnosti Cetinje;
- Održano je predavanje u na temu prevencije alkohola u gimnaziji „Slobodan Škerović“ u Podgorici;
- U maju 2023. godine Održano predavanje na temu “Prevenција bolesti zavisnosti” u Srednjoj mješovitoj školi u Golubovcima;
- Članovi Đačkog parlamenta OŠ “Milan Vukotić” posjetili Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica gdje su stručna lica ustanove upoznala učenike sa funkcionisanjem Javne ustanove i specifičnostima bolesti zavisnosti, u okviru posjete učenici su imali priliku da odgledaju dokumentarni film o Javnoj ustanovi.
- U novembru 2023. godine, u saradnji Javne ustanove i Sekretarijata za sport i mlade opštine Pljevlja, učenici Srednje stručne škole iz Pljevalja posjetili su Javnu ustanovu. U multimedijalnoj sali Javne ustanove tom prilikom za učenike je realizovano i predavanje na temu prevencije bolesti zavisnosti
- Održano predavanje učenicima devetog razreda, kao i predstavnicima đačkog parlamenta OŠ“ Njegoš“ u Spužu.
- Javnu ustanovu posjetili su učenici Srednje stručne škole sa Cetinja, i tom prilikom za učenike je realizovano i predavanje na temu prevencije bolesti zavisnosti

NVO CAZAS, takođe je realizovao niz sljedećih aktivnosti i to:

- Gostovanje u televizijskim emisijama i dijeljenje informacija o posljedicama štetnog konzumiranja alkohola usmjereno ka svim poluplacionim grupama;
- Akreditovan program obuke “Pružanja podrške u zajednici osobama koje se suočavaju sa problemom zavisnosti od alkohola” kod Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu Crne Gore;
- Organizovana dvodnevna akreditovana obuka za stručne radnike/ce i stručne saradnike/ce angažovane kod pružaoca usluga u socijalnoj i dječijoj zaštiti “Pružanje podrške u zajednici osobama i porodicima koje se suočavaju sa problemom zavisnosti od alkohola” za 15 osoba;
- Izrađen priručnik za rad za stručne radnike/ce u socijalnoj i dječijoj zaštiti za rad sa osobama koje zloupotrebljavaju alcohol i njihovim porodicama;
- Izradio video materijal sa jasnim porukama o zdravstvenim posljedicama konzumiranja alkohola i distribucija ovih poruka on-line putem;
- Kroz različite medijske objave putem društvenih mreža-kampanjeske aktivnosti razbijanja zabluda o alkoholizmu i širenju naučno provjerenih informacija, gdje su se kontinuirano

prenosile edukativne poruke usmjerene ka roditeljima o prepoznavanju rizičnog ponašanja kod djece.

Sprovedene su brojne promotivne aktivnosti za Dan borbe protiv alkoholizma. Tako je Institut za javno zdravlje Crne Gore, dao saopštenje za javnost o posljedicama upotrebe alkohola, takođe kontinuirano sprovodio informativne i edukativne programe o posljedicama upotrebe alkohola u vidu radionica organizovanih u školama uz prisustvo nastavnog kadra i predagoško-psihološke službe. Dom zdravlja Glavnog grada, realizovao je aktivnost obilježavanja „Dana borbe protiv alkoholizma“ ispred Centra za mentalno zdravlje. Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica, je u toku 2023. godine, imala 32 medijska gostovanja, gdje su stručna lica govorila o štetnoj upotrebi psihoaktivnih supstanci i alkohola. Takođe NVO CAZAS, obilježio je dan borbe protiv alkoholizma 1. aprila, aktivnostima.

Ipak, zbog nedostatka finansijskih sredstava ili dovoljno kadra koji bi realizovao sve aktivnosti, sledeće nijesu realizovane, i predlaže se njihova reazicija u narednom periodu, i to:

- Implementacija programa skrininga alkoholizma u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Kroz program KME za 2023. godinu planirana je edukacija izabranih ljekara za primjenu programa skrininga za alkoholizam, ali ista nije bil sprovedena;
- Edukacija izabranih doktora (za djecu, odrasle i žene) I medicinskih sestara o štetnosti konzumacije alkohola na zdravlje;
- Organizovnje jednodnevne nacionalne konferencije o alkoholu;
- Edukacija učenika od strane policije.

OBLAST 2 – LIJEČENJE / TRETMAN

OPERATIVNI CILJ 2: Unaprijeđen sistem praćenja i podrške osobama sa problemom zloupotrebe alkohola

Planirano je da se ovaj cilj postigne kroz realizaciju 12 aktivnosti. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. pokazuje da je realizovano 3 aktivnosti ili (25%), dok 9 aktivnosti nije realizovano ili (75 %). Grafikon 3



Grafikon 3. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. Unaprijeđen sistem praćenja i podrške osobama sa problemom zloupotrebe alkohola

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se pozitivan trend u ostvarivanju indikatora učinka 1: *Dostupan i raznovrstan program psihosocijalne podrške za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica*, i negativan trend u ostvarivanju indikatora učinka 2: *Broj osoba sa problemom zloupotrebe alkohola*.

Pozitivan trend indikatora učinka 1: *Dostupan i raznovrstan program psihosocijalne podrške za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica*, doprijnijela je realizaciji aktivnosti, „*Organizovanja multisektorskih sastanaka sa ciljem nalaženja rješenja za hospitalizaciju tretman žena zasicnica*“. **Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica**, potpisala je Memorandum o saradnji sa predstavnicima NVO „Link“, takođe potpisan je Memorandum o saradnji sa UIKS-om, u sprovođenju edukovanih predavanja za zaposlene u UIKS-u, na emu bolesti zavisnosti, organizovanje grupne samopomoći koje će voditi rehabilitovani zavisnici iz Javne ustanove uz nadzor stunjaka. Kada je u pitanju aktivnost „*Izrada Programa za sprovođenje grupne terapije za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihove porodice*“, **Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica** sprovodi tretman za sve klijente prema stručnom programu. Takođe donijet je i godišnji Program rada za 2023.godinu, koji je definisan u članu 101. Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Kada je u pitanju aktivnost „*Sprovođenje grupnog programa za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica*“ zaključuje se da je NVO sektor, realizovao grupna i individualna svjetovanja sa članovima porodica. Ipak, potrebno je ojačati ulogu primarne zdravstvene zaštite, edukovati kadar i omogućiti sprovođenje grupnog tretmana i savjetovanja za ovu ciljnu grupu, u onim Centrima za mentalno zdravlje koji imaju kapacitete za sprovođenje istog. Izazov u sprovođenju ove aktivnosti je velika opterećenost stručnog kadra, ali i neadekvatni prostorni kapaciteti u nekim CZM.

Nerealizacija ostalih planiranih aktivnosti najviše je uslovljena nedostatkom finansijskih sredstava ili nedovoljnim kadrom za njihovo sprovođenje, i predlaže se njihova reaizacija u narednom periodu. Nerealizovane aktivnosti su:

- Inicirati izmjenu Zakona o zbirkama podataka kojom će biti predviđena izrada Registra o posljedicama štetne upotrebe alkohola;
- Uspostavljanje i održavanje pouzdanog i održivog sistema registracije i praćenja morbiditeta i mortaliteta uzrokovanih alkoholom;
- Edukacija timova CZMZ i Savjetovališta za mlade o sprovođenju Programa za sprovođenje grupne terapije za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica;
- U postojećim savjetovalištim za mlade unaprijediti dostupnost informacija i mogućnost stručne podrške;
- Izrada Protokola o postupanju nakon detekcije intoksikacije alkoholom maloljetnika za službe hitne pomoći;

- Podrška liječenim zavisnicima prilikom zapošljavanja ili mogućem prekvalifikovanju radi bolje resocijalizacije kroz odgovarajući program;
- Dodjela socijalnih radnika zavisniku od alkohola nakon institucionalnog tretmana;
- Napraviti listu svih NVO organizacija koje se bave problematikom zavisnosti i napraviti strateški plan o saradnji i pružanju usluga

OBLAST 3 – NADZOR I REGULATIVA

OPERATIVNI CILJ 3.1.: Uspostavljen efikasan sistem nadzora nad konzumiranjem i reklamiranjem alkoholnih pića

Planirano je da se ovaj cilj postigne kroz realizaciju 6 aktivnosti. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3.1. pokazuje da je nije realizovana nije jedna aktivnost ili u procentima (100%), prikazano u Grafikonu 3.



Grafikon 3. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3.1. Uspostavljen efikasan sistem nadzora nad konzumiranjem i reklamiranjem alkoholnih pića

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se negativan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1: *Nadzor nad prodajom alkoholnih pića maloljetnicima u ugostiteljskim i maloprodjanim objektima.*

Nerealizacija planiranih aktivnosti najvećim dijelom uslovljena nedostatkom finansijskih sredstava ili nedovoljno kadra za njihovo sprovođenje i predlaže se njihova realizacija u narednom periodu. Nerealizovane aktivnosti su:

- Povećati kapacitete turističke inspekcije zapošljavanjem novih inspektora i povećanjem broja ovlašćenih lica za vršenje inspekcijskog nadzora;
- Uspostavljanje efikasnih sistema nadzora nad reklamiranjem alkoholnih proizvoda od strane javnih agencija sa jasnim kaznama;
- Jačanje uloge policije u smanjenju posljedica štetne upotrebe alkohola-kontrola diskoteka, zgrada, kvartova;

- Izrada programa edukacije za ugostitelje i vlasnike prehrambenih trgovina o zakonskoj regulativi i stanju i posledicama zloupotrebe alkohola kod mladih;
- Sprovođenje programa edukacije za vlasnike prehrambenih trgovina i prodavce, kao i ugostitelje;
- Sprovođenje programa edukacije za vlasnike prehrambenih trgovina i prodavnice, kao i ugostitelje;
- Promovisanje telefonskih brojeva Uprave za inspeksijske poslove za prijavu nepravilnosti.

OPERATIVNI CILJ 3.2: Unaprijeđena regulativa u oblasti štetnog uticaja alkohola

Planirano je da se ovaj cilj postigne kroz realizaciju 5 aktivnosti. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3.2. pokazuje da je realizovana 1 aktivnost ili (20%), dok 4 aktivnosti nisu realizovane ili (80%), prikazano u Grafikonu 4.



Grafikon 4. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3.2. Unaprijeđena regulativa u oblasti štetnog uticaja alkohola


Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se pozitivan trend u ostvarivanju Indikatora učinka 1: „Usaglašeni akti sa direktivama EU o audiovizuelnim medijskim uslugama” Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predložilo je Skupštini Crne Gore Zakon o jakim alkoholima, koji je Skupština usvojila 10. Januara 2023. godine. Glavne promjene: prilagođavanje kategorija jakih alkoholnih pića i pojedinih parametara unutar kategorija, prezentovanje i označavanje u skladu sa Regulativom (EU) 2019/787. **NVO CAZAS** je u toku izvještajnog perioda započeo realizaciju aktivnosti **3.2.2 Izrada izvještaja o stanju u oblasti alkohola sa preporukama za dalje potrebne izmjene postojeće regulative**. Ista nije zaključena u planiranom periodu usljed sporog procesa prikupljanja i obrade podataka.

Nerealizacija ostalih planiranih aktivnosti najvećim dijelom uslovljena nedostatkom finansijskih sredstava ili nedovoljno kadra za njihovo sprovođenje i predlaže se njihova realizacija u narednom periodu. Nerealizovane aktivnosti su:

- Formiranje Komisije/Savjeta za alkohol;

- Izrada izvještaja o stanju u oblasti alkohola sa preporukama za dalje potrebne izmjene postojeće regulative;
- Izmjena Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama;
- Izmjena Zkona o akcizama u dijelu povećanja akciza na alkohol.

III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

OBLAST 1 - PREVENCIJA										
Operativni cilj 1: Podignuta svijest o štetnoj upotrebi alkohola i sa alkoholom povezanih poremećaja										
Indikator učinka1: Procenat učesnika u skriningu koji su prošli kroz kratku intervenciju i upućeni u CZMZ i upućeni na dalji hospitalni tretman u odnosu na ukupan broj učesnika obuhvaćenih skriningom		Početna vrijednost: 0%			Ciljna vrijednost: 20%					
Indikator učinka 2: Stepen konzumacije alkohola u opštoj populaciji (po polu i starosti)		Početna vrijednost: Prema podacima iz Istraživanja o kvalitetu života, životnim stilovima i zdravstvenim rizicima stanovnika Crne Gore iz 2017.godine 60% stanovništva je makar jednom u posljednjoj godini konzumiralo alkoholno piće			Ciljna vrijednost: Smanjiti konzumaciju za 50 %					
Indikator učinka 3: Stepen konzumacije alkohola među mladima (po polu i starosti)		Početna vrijednost: Prema podacima iz ESPAD istraživanja iz 2019. godine u prethodnih 12 mjeseci, alkohol je konzumiralo više od šest među deset učenika (63%), među njima više dječaka nego djevojčica (68% naspram 57%)			Ciljna vrijednost: Smanjiti konzumaciju na 50 %					
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije 	Novi rok realizacije (odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.1.Implementacija programa skrininga alkoholizma u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	Broj pacijenata koji su obuhvaćeni programom Broj ljekara koji su implementirali program	Ministarstvo zdravlja; Domovi zdravlja;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		1982,00 €		FZO	

1.2.Nastavak edukacije izabranih doktora (za djecu, odrasle i žene) i medicinskih sestara o štetnosti konzumacije alkohola na zdravlje	Broj održanih edukacija Broj edukovanih zdravstveni h radnika	Ministarstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje Domovi zdravlja;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva
1.3.Sprovođenje informativnih i edukativnih programa svih populacionih grupa o posljedicama štetnog konzumiranja alkohola	Broj održanih edukacija Broj učesnika	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta; Institut za javno zdravlje; Domovi zdravlja; Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; NVO;	Kontinuirano	Kontinuirano	Realizovana aktivnost IJZCG Kontinuirano sprovodi informativne I edukativne programe o posljedicama upotrebe alkohola u vidu učešća u medijima i radionica organizovanih u školama Realizovana aktivnost Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica U martu 2023. godine, održano preventivno predavanje u OŠ		0 €		Redovna budžetska sredstva NVO CAZAS 10.200,00 €

					<p>„Stefan Mitrov Ljubiša“ u Budvi;</p> <p>Održano predavanje u prostorijama Agencije za razvoj i podršku poslovanju na Cetinju, na temu „Prevenција bolesti zavisnosti“ u okviru kampanje „Imaš izbor – na tebi je“ koju realizuje Sekretarijat za ljudska i manjinska prava i bolesti zavisnosti Cetinje;</p> <p>Održano predavanje u gimnaziji „Slobodan Škerović“, na temu prevencije alkohola.</p> <p>U maju 2023. Održano predavanje na temu “Prevenција bolesti zavisnosti” u Srednjoj mješovitoj školi u Golubovcima;</p> <p>Članovi Đačkog parlamenta OŠ “Milan Vukotić” posjetili Javnu ustanovu.</p> <p>Stručna lica ustanove su upoznala učenike sa funkcionisanjem</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>Javne ustanove i specificnostima bolesti zavisnosti. U okviru posjete učenici su imali priliku da odgledaju dokumentarni film o Javnoj ustanovi.</p> <p>U novembru 2023.</p> <p>U saradnji Javne ustanove i Sekretarijata za sport i mlade opštine Pljevlja, učenici Srednje stručne škole iz Pljevalja posjetili su Javnu ustanovu. U multimedijalnoj sali Javne ustanove tom prilikom za učenike je realizovano i predavanje na temu prevencije bolesti zavisnosti</p> <p>Održano predavanje učenicima devetog razreda, kao i predstavnicima đачkog parlamenta OŠ“ Njegoš“ u Spužu.</p> <p>Javnu ustanovu posjetili su učenici Srednje stručne škole sa Cetinja, i tom prilikom za učenike je</p>					
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

					<p>realizovano i predavanje na temu prevencije bolesti zavisnosti</p> <p>Realizovana aktivnost NVO CAZAS Realizovao je gostovanja u televizijskim emisijama I dijeljenje informacija o posljedicama štetnog konzumiranja alkohola usmjereno ka svim populacionim grupama</p> <p>Izrađeno Istraživanje potreba ciljnih grupa u domenu servisa brige koje se odnose na bolesti zavisnosti</p> <p>Akreditovan program obuke „Pružanje podrške u zajednici osobama i porodicama koje se suočavaju sa problemom</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>zavisnosti od alkohola“ kod Zavoda za socijanu i dječiju zaštitu CG</p> <p>Organizovana dvodnevna akreditovana obuka za stručne radnike/ce i stručne saradnike/ce angažovane kod pružaoca usluga u socijalnoj i dječijoj zaštiti „Pružanje podrške u zajednici osobama i porodicama koje se suočavaju sa problemom zavisnosti od alkohola“ za 15 osoba</p> <p>Izrađen priručnik za rad za stručne radnike/ce u socijalnoj i dječijoj zaštiti za rad sa osobama koje zloupotrebljavaju alkohol i njihovim porodicama</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--


					Na sajtu www.zdravlje.co.me objavljeni informativno-edukativni članci o alkoholizmu, prevenciji i dostuonim servisima podrške					
1.4. Aktivnosti na obilježavanju dana borbe protiv alkoholizma/dan otvorenih vrata na odjeljenjima za liječenje bolesti zavisnosti	Broj održanih događaja Broj učesnika Broj medijskih objava	Ministarstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta; Uprava policije; Institut za javno zdravlje; KCCG; Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica; NVO;	II kvartal 2022. godine i II kvartal 2023. godine	II kvartal 2022. godine i II kvartal 2023. godine	Realizovana aktivnost IJZCG Saopštenje za javnost o posljedicama upotrebe alkohola Gostovanje I objavljeni članci u medijima Realizovana aktivnost Dom zdravlja Glavnog grada, Realizovao je aktivnost obilježavanje "Dana borbe protiv alkoholizma " ispred Centra za mentalno zdravlje Realizovana aktivnost	n/p	2 000 €	1.200 €	Redovna budžetska sredstva Sredstva NVO	

					<p>Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica</p> <p>U toku 2023. godine bilo je 32 medijska gostovanja tokom kojih su stručna lica govorila o štetnosti upotrebe psihoaktivnih supstanci uključujući i alcohol</p> <p>Realizovana aktivnost NVO CAZAS</p> <p>Realizovano obilježavanje dana borbe protiv alkoholizma 1.april aktivnostima NVO CAZAS-a.</p>				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

1.5.Savjetodavno-obrazovni rad sa stručnim saradnicima/cama u nastavi i nastavnicima o posljedicama štetnog konzumiranja alkohola	Broj održanih radionica Broj edukovanih nastavnika/ca i stručnih saradnika/ica u nastavi	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta; Institut za javno zdravlje;	Kontinuirano	Kontinuirano	Realizovana aktivnost IJZCG Kontinuirano sprovodi informativne i edukativne programe o posljedicama upotrebe alkohola u vidu radionica organizovanih u školama uz prisustvo nastavnog kadra i pedagoško-psihološke službe		0 €		Redovna budžetska sredstva	
1.6.Organizovati jednodnevnu nacionalnu konferenciju o alkoholizmu	Organizovana konferencija Broj učesnika	Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta; Uprava policije; Institut za javno zdravlje; KCCG; Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; NVO	III kvartal 2022	III kvartal 2022.	Nije realizovana aktivnost		3 000 €		Redovna budžetska sredstva Donacije	
1.7.Sprovođenje kampanja za jačanje javne svijesti o štetnoj upotrebi alkohola pri učestvovanju u saobraćaju	Broj kampanja	Uprava policije; NVO;	Kontinuirano	Kontinuirano	Realizovana aktivnost NVO CAZAS: Izrađen video material sa jasnim porukama o		0 €	1000,00€	Redovna budžetska sredstva NVO Sredstava	

					zdravstvenim posljedicama konzumiranja alkohola I distribucija ovih poruka online putem					
1.8.Izrada i distribucija upozorenja o zdravstvenim posljedicama konzumacije nelegalnog alkohola	Izrađena i distribuirana upozorenja	Ministarstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje; NVO;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Realizovana Aktivnost NVO CAZAS Izrađen video material sa jasnim porukama o zdravstvenim posljedicama konzumiranja alkohola I distribucija ovih poruka online putem.	n/p	2 000 €		Redovna budžetska sredstva Donacije NVO Sredstava	
1.9.Kontinuirano sprovođenje programa edukacije roditelja/staratelja o načinu prepoznavanja i prevenciji rizičnog ponašanja djece i mladih	Broj održanih edukacija Broj roditelja/staratel ja koji su prošli program edukacije	Domovi zdravlja; Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta; Institut za javno zdravlje; NVO;	Kontinuirano	Kontinuirano	Realizovana aktivnost NVO CAZAS Kroz različite medijske objave putem društvenih mreža – kampanjeske aktivnosti razbijanja zabluda o alkoholizmu I širenja naučno provjerenih informacija,	n/p	0 €	1.300, 00 €	Redovna budžetska sredstva NVO Sredstava	

					kontinuirano su se prenosile edukativne poruke usmjerene ka roditeljima/starateljima o prepoznavanju rizičnog ponašanja kod djece					
1.10.Edukacija učenika od strane policije	Ukupan broj učenika koji su prisustvovali edukacijama iz svih škola	Uprava policije; Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta;	II kvartal 2022. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
1.11 Evropsko Školsko istraživanje o alkoholu i drugim drogama EPSAD 2024	Učenici prvih razreda svih srednjih škola	Institut za javno zdravlje	Kontinuirano o svake četiri godine	Kontinuirano (svake četiri godine)	Djelimično realizovano Institut za javno Zdravlje Crne Gore, tokom 2024. godine, realizuje Nacionalni Plan projekta EPSAD (5 ciklusa istraživanja)		28.510,00 €	18.568,00 €	EMCDDA 9.378€ IJZCG 19.482€	
OBLAST 2 – LIJEČENJE / TRETMAN										
Operativni cilj 2 : Unaprijeđen sistem praćenja i podrške osobama sa problemom zloupotrebe alkohola										
Indikator učinka 1: Dostupan i raznovrstan program psihosocijalne podrške za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica				Početna vrijednost: Ne postoje psiho-socijalni programi podrške (u ustanovama u kojima se sprovodilo se stopiralo zbog pandemije)			Ciljna vrijednost: Uspostavljeno 5 grupa za psihosocijalnu podršku podrške za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica			

Indikator učinka 2: Broj osoba sa problemom zloupotrebe alkohola				Početna vrijednost: Ne postoje podaci/registri		Ciljna vrijednost: Dostupni podaci/Registar u funkciji				
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije 	Novi rok realizacije (odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
2.1.Organizovati multiresorske sastanke sa ciljem nalaženja rješenja za hospitalni tretman žena zavisnica	Broj sastanaka	Ministarstvo zdravlja; KCCG Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; UIKS; Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Realizovana aktivnost Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica Potpisan Memorandum o saradnji sa predstavnicima NVO „Link“. Potpisan Memorandum o saradnji sa UIKS. Memorandumom ove dvije institucije su se usaglasile da zajednički sprovode sljedeće aktivnosti:		0,00 eura		Redovna budžetska sredstva	

					<p>Organizovanje edukativnih predavanja za zaposlene u UIKS na temu bolesti zavisnosti;</p> <p>Organizovanje grupa samopomoći koje će voditi rehabilitovani zavisnici iz Javne ustanove uz nadzor stručnog lica;</p> <p>Predstavnici Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica u okviru „Dana otvorenih vrata“, koje organizuje Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu CG, predstavile su rad ustanove.</p> <p>U maju 2023. godine Javnoj ustanovi realizovan sastanak sa predstavnicima UIKS-a i Doma zdravlja Podgorica sa ciljem definisanja zajedničkih</p>					
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

					aktivnosti ove tri institucije. Ispred UIKS-a sastanku su prisustvovali dr Vesna Lakušić Mitić, načelnica Sektora za zdravstvenu zaštitu, dr Vasilije Marković i Branko Nicović, realizator tretmana, ispred Doma zdravlja prisustvovali su dr Ljubinko Kaluđerović, načelnik Centra za mentalno zdravlje i dr Milena Cojić.					
2.2. Inicirati izmjenu Zakona o zbirkama podataka kojom će biti predviđena izrada Registra o posljedicama štetne upotrebe alkohola	Registar o posljedicama štetne upotrebe alkohola predviđen Zakonom o zbirkama podataka	Ministarstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje Crne Gore;	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2022. godine	Nije realizovana aktivnost	2025. godine	0 €		Redovna budžetska sredstva	
2.3. Uspostavljanje i održavanje pouzdanog i održivog sistema registracije i praćenja morbiditeta i mortaliteta uzrokovanih alkoholom	Dostupni podaci morbiditeta i mortaliteta uzrokovanih alkoholom	Institut za javno zdravlje Crne Gore	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost	2025. godine	15000 €		Redovna budžetska sredstva	

2.4.Izrada Programa za sprovođenje grupne terapije za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica	Izrađen Program	Ministarstvo zdravlja; Domovi zdravlja; Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; Centri za socijalni rad; Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica NVO;	I kvartal 2023. godine	II kvartal 2022. godine	Realizovana aktivnost Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica Tretman za sve klijente se obavlja prema stručnom programu. Osnov za donošenje godišnjeg Programa rada za 2023. godinu sadržan je u članu 101. Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti ("Sl. list RCG", br.027/13, 01/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 01/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21 i 145/21), kojim je propisana obaveza javnih ustanova da donose program rada za tekuću godinu. Program rada Javne ustanove za 2023. godinu urađen je u skladu sa Uputstvom o izradi godišnjeg programa rada i izvještaja o radu br. 01- 018/22-7314 od 28. 07. 2022. godine, koji je donio		0,00 €		Redovna budžetska sredstva Donacije	
---	-----------------	--	------------------------	-------------------------	---	--	--------	--	--	--


					Gradonačelnik Glavnog grada. Stručni program se sprovodi kroz grupne i individualne psihoterapije, radno-okupacione terapije, sportske aktivnosti i aktivnosti usmjerene na resocijalizaciju.					
2.5. Edukacija timova CZMZ i Savjetovaništa za mlade o sprovođenju Programa za sprovođenje grupne terapije za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica	Broj edukacija Broj učesnika	Domovi zdravlja; Ministarstv o zdravlja; Specijalna psihijatrijsk a bolnica Dobrota; KCCG; NVO;	II kvartal 2023. godine	Kontinuirano	Nije arealizovana aktivnost		5 000 €		Redovna budžetska sredstva Donacije	
2.6.Sprovođenje grupnog programa za osobe sa problemom zloupotrebe alkohola i članove njihovih porodica	Broj grupa Broj polaznika programa Izveštaji CZMZ	Domovi zdravlja; Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota; NVO;	III kvartal 2023. godine	Kontinuirano	Realizovana aktivnost NVO CAZAS Realizovana su grupna i individualna savjetovanja sa članovima porodica u kojima se neki od članova suočava sa		0 €	8.000,0 €	Redovna budžetska sredstva NVO sredstva	

					alkoholizmom. Savjetovanje su pružali stručni radnici sa licencom u oblasti socijalne i dječije zaštite, a u toku 2023. godine za korišćenje ove usluge javilo se 5 porodica, sa kojima su pojedinačno sprovedena savjetovanja u vremenskom kontinuitetu od 3 mjeseca. Individualnim savjetovanjem obuhvaceno u izvjestajnom periodu 52 osobe				
2.7.U postojećim savjetovalištim za mlade unaprijediti dostupnost informacija i mogućnost stručne podrške	Broj održanih edukacija Broj mladih koji su posjetili savjetovalište	Domovi zdravlja; Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo prosvjete, nauke kulture i sporta;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realioizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva
2.8.Izrada Protokola o postupanju nakon detekcije intoksikacije alkoholom maloljetnika za službe hitne pomoći	Izrađen Protokol	Ministarstvo zdravlja; Zavod za hitnu medicinsku pomoć;	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realioizovana aktivnost		2 000 €		Redovna budžetska sredstva

		Ministarstvo finansija i socijalnog staranja; Domovi zdravlja; NVO;							
2.9. Afirmisati opštine da osobama kojima treba pomoć u liječenju od alkohola plate naknadu u Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica	Broj sastanaka sa opštinama Broj opština koje će podmiriti troškove liječenja	Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica Ministarstvo zdravlja; Lokalne samouprave	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva
2.10. Podrška liječenim zavisnicima prilikom zapošljavanja ili mogućem prekvalifikovanju radi bolje resocijalizacije kroz odgovarajući program	Broj osoba kojima je pružena podrška	Zavod za zapošljavanje Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva
2.11. Dodijeliti socijalnog radnika zavisniku od alkohola nakon institucionalnog tretmana	Broj zavisnika od alkohola kojima je dodijeljen socijalni radnik	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja; Centri za socijalni rad;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva
2.12. Napraviti listu svih NVO organizacija koje se bave problematikom zavisnosti i	Napravljen strateški plan o	Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		2 000 €		Redovna budžetska sredstva

napraviti strateški plan o saradnji i pružanju usluga	saradnji i pružanju usluga sa NVO	prosvjete, nauke kulture i sporta; Uprava policije; NVO;								
OBLAST 3 – NADZOR I REGULATIVA										
Operativni cilj 3.1 : Uspostavljen efikasan sistem nadzora nad konzumiranjem i reklamiranjem alkoholnih pića										
Indikator učinka 1: Nadzor nad prodajom alkoholnih pića maloljetnicima u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima			<i>Početna vrijednost:</i> 48 akcija policije, 1812 kontrolisanih ugostiteljskih objekata u 2020.godini				<i>Ciljna vrijednost:</i> Povećan broj akcija i kontrola za 20%			
<i>Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.</i>	<i>Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda</i>	<i>Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti</i>	<i>Datum početka</i>	<i>Planirani datum završetka</i>	<i>Status realizacije</i> AAA	<i>Novi rok realizacije (odgovarajuće)</i>	<i>Sredstva planirana</i>	<i>Sredstva realizovana</i>	<i>Izvor finansiranja</i>	<i>Preporuke za naredni period sprovođenja</i>
3.1.1.Povećati kapacitete turističke inspekcije zapošljavanjem novih inspektora i povećanjem broja ovlašćenih lica za vršenje inspeksijskog nadzora	Broj inspektora Broj ovlašćenih lica za vršenje nadzora	Uprava za inspeksijske poslove	I kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
3.1.2.Uspostavljanje efikasnih sistema nadzora nad reklamiranjem alkoholnih proizvoda od strane javnih agencija sa jasnim kaznama	Uspostavljen sistem nadzora	Uprava za inspeksijske poslove	II kvartal 2022	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
3.1.3.Jačanje uloge policije u smanjenju posljedica štetne upotrebe alkohola- kontrola diskoteka, zgrada, kvartova	Broj kontrola/akcija	Uprava policije	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	

									sredstva	
3.1.4. Izrada programa edukacije za ugostitelje i vlasnike prehrambenih trgovina o zakonskoj regulativi i stanju i poslasticama zloupotrebe alkohola kod mladih	Izrađen program	Ministarstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje; Uprava za inspeksijske poslove; Uprava policije; Privredna komora Crne Gore; Udruženje ugostitelja; Udruženje mladih preduzetnika; NVO	I kvartal 2022. godine	IV kvartal 2024. godine	Nije realizovana aktivnost		2 000 €		Redovna budžetska sredstva	
3.1.5. Sprovođenje programa edukacije za vlasnike prehrambenih trgovina i prodavce, kao i ugostitelje	Broj polaznika obuka	Minsiatstvo zdravlja; Institut za javno zdravlje; Uprava za inspeksijske poslove; Uprava policije; Privredna komora; NVO;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		10 000 €		Redovna budžetska sredstva	
3.1.6. Promovisati telefonski broj Uprave za inspeksijske poslove za prijavu nepravilnosti	Broj promotivnih aktivnosti	Uprava za inspeksijske poslove; Mediji; NVO;	Kontinuirano	Kontinuirano	Nije realizovana aktivnost		1 000 €		Redovna budžetska sredstva	
Operativni cilj 3.2 : Unaprijeđena regulativa u oblasti štetnog uticaja alkohola										
Indikator učinka 1: Usaglašeni akti sa direktivama EU o audiovizuelnim medijskim uslugama				<i>Početna vrijednost:</i>			<i>Ciljna vrijednost:</i>			

				Zakoni nisu u potpunosti usaglašeni			Zakoni u potpunosti usaglašeni			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije 	Novi rok realizacije (odgovarajuće)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
3.2.1 Formiranje Komisije/Savjeta za alkohol	Izveštaji o radu komisije/savjeta	Ministarstvo zdravlja; IJZCG; KCCG; DZ; Inspekcija; Policija; Ministarstvo poljoprivrede; NVO;	I kvartal 2023. godine	II kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
3.2.2 Izrada izvještaja o stanju u oblasti alkohola sa preporukama za dalje potrebne izmjene postojeće regulative	Izrađen izvještaj	Komisija za alkohol	II kvartal 2023. godine	IV kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
3.2.3 Izmjena zakonske regulative u oblasti alkohola u skladu sa Izveštajem	Broj izmijenjenih akata	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; Uprava za inspeksijske poslove; Uprava policije; Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava;	Kontinuirano	Kontinuirano	Realizovana aktivnost Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Iniciralo je, a Skupština je 10. januara 2023. donijela Zakon o jakim alkoholnim pićima („Sl. list CG", broj 3/23). Glavne promjene su: prilagođavanje kategorija jakih alkoholnih pića i pojedinih parametara unutar kategorija, prezentovanje i		0 €		Redovna budžetska sredstva	

		Ministarstvo zdravlja;			označavanje u skladu sa Regulativom (EU) 2019/787 Tokom 2022. godine izrađen je Nacrt zakona o jakim alkoholnim pićima					
3.2.4 Izmjena Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama	Usvojen Zakon o audiovizuelnim medijskim uslugama	Agencija za elektronske medije	I kvartal 2023. godine	III kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	
3.2.5	Usvojene izmjene zakona	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	I kvartal 2023. godine	II kvartal 2023. godine	Nije realizovana aktivnost		0 €		Redovna budžetska sredstva	

IV PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA

Jačanje uloge primarne zdravstvene zaštite u oblasti sprečavanja upotrebe i zloupotrebe alkohola. Cilj Ministarstva zdravlja je jačanje uloge primarne zdravstvene zaštite u oblasti zaštite i unapređenja zdravlja građana, a samim tim i rasterećenje sekundarnog i tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite. Planirano je uspostavljanje Programa skrininga alkoholizma u domovima zdravlja, i očekuje se posvećenost ljekara u njegovom sprovođenju.

Preporučuje se da se za naredni period uspostavi **saradnja sa međunarodnim organizacijama** koje bi dale podršku, ekspertski i finansijski, sa sprovođenjem nekih aktivnosti.

Koordinacija. Potrebno je uspostaviti djelotvornu koordinaciju i saradnju između institucija, zdravstvenih ustanova i Ministarstva zdravlja u implementaciji aktivnosti.

Obezbijediti finansijska sredstva. Neophodno je obezbijediti finansijska sredstva za sprovođenje aktivnosti i rad tijela za njihovo sprovođenje.

Afirmacija i razmjena primjera dobre prakse. Za određene aktivnosti potrebno je da se afirmišu svi nosici za njihovo sprovođenje i da se unaprijedi saradnja i razmjena primjera dobre prakse.

Multisektorska saradnja. Preporučuje se jačanje multisektorske saradnje kako bi se ciljevi ovog Programa ispunili i kako bi što veći broj relevantnih aktera bio uključen u njihovo sprovođenje.

Istraživanja. Potrebno je napraviti plan i pripremu za sprovođenje standardizovanih istraživanja koji bi pružili informacije o prevalenciji upotrebe alkohola kako u opštoj populaciji, tako i među mladima.

Realizacija aktivnosti koje nijesu realizovane u izvještajnom periodu sa fokusom na uspostavljanje komisije za alkohol koja bi formalno

imala ulogu koordinacije aktivnosti

Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira koji reguliše dostupnost, prodaju i oglašavanje alkohola

Kreiranje mjera i aktivnosti koje će omogućiti primjenu pet ključnih intervencija iz SAFER inicijative koju je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) pokrenula 2018. godine

Usklađivanje zakona, politika i intervencijama sa preporukama iz Evropskog okvira za akciju u odnosu na alkohol 2022 – 2025 Svjetske zdravstvene organizacije https://www.paqresearch.cz/content/files/2024/01/WHO_Carlin_Policy_priorities.pdf

Izrada i usvajanje Program za alkohol za naredni period